

Politicorvm Libri Decem

Contzen, Adam

Colonia, [1621]

Cap. III. Potentia duplex: domestica, externa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95437](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95437)

Nimis len-
ti in obsidio-
ne Sagunti.

Miserissima
auaritia
parua.

Semifaucij
pugnare co-
guntur, qui
integri no-
lunt.

Hec ille in laudibus Romanorum suorum, & mul-
tus, & verus. At vero si initio vel dimidiū curæ, sum-
ptuumq; impendissent, facile erat illis Hannibalem
profligare, imo Africam occupare. Capta Sagunto, a-
missis ad Ticinum, Trebiam, Thrasymenum, Can-
nas exercitibus, alienatis, captis, versis contra Roma-
nos vrbibus Italiae, vastatis agris, incensis villis, tum
demum serio pugnant, exercitus in Africam mittit.
Nonne hoc oportuit initio fecisse? Auditō Sagun-
tum obsideri, parare exercitum pro Hispania fortem,
ad excipiendum Hannibalem fortiozem, ad Africam
oppugnandam fortissimum; hoc rebus integris faci-
le erat, accisis arduum, sed tamen factum est. Maior
error Constantinopolitanorum imperatorum toto
tempore potentia Turcica crescentis, nunquā enim
serio restiterunt, sed corrigi tamen potuit circa tem-
pora obsidionis Byzantinae. Si enim vel decimam au-
torem expedere Palæologus voluisset, exercitum
ex regnis Christianis Turcico parem efficere potuisset;
sed defosso incubabant auro, quo deinde non
modo exuti sunt, sed multi etiam ad indicandum
tormentis concili. Nec minor error Christianorum
regum; sex millia Græcorum militum, tria Veneto-
rum, & Genuensium erant, in portu naues septem
Genuensium, tres Cretensium, & aliquot ex Chio,
classis Veneta spectatrix erat, & omnes principes
Christiani, qui deinde suæ negligentia magnas pœ-
nas dederunt, amissis tot regnis. Tum vero si singuli
reges, tres; singuli principes, vnam nauem; singulae
vrbes, duos milites auxilio misissent, Græciam, Ma-
cedoniam, insulas, Vngariam teneremus. Sed eodem
in errore pergitur, nec tempestiue partem opum ar-
cendo hosti damus, mox omnia daturi. Quam lenta,
accisa, nec sine duris conditionibus subsidia bello
Hungarico ante annos aliquot decernebantur? (de
illis qui clam cum Turca conspirabant non ago.) Ne-
que tamen nunc quisquam dubitat, quin occupata
Pannonia, immisissq; in Germaniam Heidonibus,
cæterisque Vngaris, omnes de omnibus fortunis &
libertate dimicaturi simus.

Si enim potentia necessaria modo pro limitaneis
principibus non conficitur, illorum prouinciis oc-
cupatis, per raptas opes, & victas gentes nos oppri-
ment; nec illa in nos mitiores erunt, sed negati auxi-
lij pœnas exigent, & quæ primum scutum erant Ger-
manici imperij, incipient esse spinæ in lateribus no-
stris. Hac generatim de potentia necessitate, vsuq;
iusto, & tempestiuo sufficiant.

CAPVT III.

Potentia duplex: domestica, ex- terna.

Potentia
duplex.

§. 1. **D**UPLEM potentiam distinguunt politici,
domesticam, & externam. Domestica est
contra seditiones, conspirationes, rebelliones ciui-
um, quæ sunt contra Rempublicam, principem, se-
natum, aut partis alicuius contra alteram partem.
Externa contra vicinas Respublicas, aut reges ad vim
propulsandam, aut inferendam.

§. 2. Non potest esse firma potentia contra ho-
stem externum, nisi sit etiam contra internum. *Omne
enim regnum in se diuisum desolabitur, & domus supra do-
mum cadet.* Tantum enim valet contra hostem ciuitas
vnita. Quocirca Romani, qui semper domi imbelles
fuere, si periculum ingrueret, dictatore facto omnes
in ordinem redigebant. Verum hac de re egi, cum de
Monarchia, deque concordia tractarem.

Domestica
potentia dif-
ficilior.

§. 3. Domestica potentia difficilius acquiritur, ser-
uaturque, quam externa. Quia multo facilius inue-

nias, qui hostem vincat, quam qui ciuem regat. Ho-
stis enim robore, stratagemate, ira, vigilantia, fraude
superari potest, cuius non nisi prudentia & virtute re-
gitur.

§. 4. Hinc nulla est potentia domestica, nisi timea-
ris, & ametis. Timeri necesse est, quia amore nemo
officium faciet, si ipse se magis amet; vnusquisque au-
tem sibi magis conciliatus est, quam alteri. Cum igitur
se res dabit, vt suo periculo, sumptu, labore tua
prosperitas querenda sit, à se quisque charitatem in-
choabit, & principem postponet. Amari tamen ne-
cesse est. Si enim in periculo sit princeps, senatus, res-
publica, nemo metuet; nec enim timemus eos, qui
sibi timeant, & magnis in rerum difficultatibus ver-
santur: cum igitur per contemptum est sublatus me-
tus, si non fuerit amor, omnino deferent, quem
nec amant, nec metuunt, & si forte oderunt, perse-
quentur.

§. 5. Mihi si vera libere proloqui necesse est; Vi-
detur stultissima omnium cogitatio, qui potentiam
ambiunt, nam si ad publicam tantummodo salutē,
aut diuinam gloriam potentes esse cupiunt, vt bonos
tueantur, improbos compescant, regum animum
laudo; quia iustitia vitam impendit. *Omnis enim po-
tentia brevis vita.* Ecclesiastici cap. 10. v. 11. Pauci prin-
cipum non Christianorum à suis tuti fuerunt, pleri-
que occisi, nullus omnino, qui modo gustant im-
perium, qui non insidias multas, conspirationesque
pertulerit. Quod ego multis demonstraui, nunc
itaque de potentia acquirenda, augendaque pertra-
ctemus.

CAPVT IV.

Potentia in quibus consistat, & de eius capite, quod est auctori- tas.

§. 1. **V**IRES Reipublicæ in pietate, & virtutibus
consistunt. Deinde in illis quæ virtutes con-
sequuntur in principatu. Quorum primum est au-
thoritas, seu fama & maiestas, deinde amor ciuium.
Tertio, opes, arma, viri, arces, vrbes; hæc enim pru-
dentissimi regum ad præsidia subditorum institue-
runt. Nunc de auctoritate agamus.

§. 2. Auctoritas cum preesse apud Romanos acci-
pitur, est iudicium senatus, cum vel ob paucitatem se-
natorum, vel tribunitiam intercessionem, aliamue
ob causam senatus consultum fieri non poterat, Græ-
cum nomē habere negant; nam *ἀὐθεντία* maius quid-
dam est, & *ἀὐδία* plus quam auctor. quandoqui-
dem, & in iure ciuili, & in communi sermone *ἀὐδία*
dicuntur ea, quæ non semiplenam auctoritatem ha-
bent; seu quæ à summo magistratu confirmata, & ra-
ta sunt. nam reuera *ἀὐδία* in iure, si non sit *ἐκ τῆς
ἀὐτεξουσίας* ex plena potestate, inanis est: perscriptæ
enim auctoritatis nulla hodie est, vt ita dicam, aucto-
ritas.

Auctoritati affinis est maiestas, non enim stricte
de maiestate agimus, quæ quinque capita amplecti-
tur, ius legum ferendarum, antiquandaru, belli & pa-
cis; tributorum, monetarum; conferendorum ma-
gistratuum. Sed auctoritatem, & maiestatem prin-
cipis pro eius æstimatione, fama, & vt nunc loquuntur,
bona reputatione accipimus, quæ quidem contem-
ptui opponitur, sed tamen plura complectitur, amo-
rem, famam, laudem, timorem, reuerentiam, & bo-
na quibus ista gignantur. Est vero potentissimus ille
princeps, qui subditos suos potestate paternæ, alie-
nos fama & exultatione addictos habet.

§. 3. Fa-

Domestica
potentia fun-
damentum
amor & ti-
mor.

Sibi poten-
tiam opta-
re dama-
bile.

Auctoritas
magnum
adiumentum
Reipublicæ.

Dignitas
est virtus
superior.

Maiestas
principis
vera.

§. 3. Fa-